

BS/112/2011

WYDOBYWAĆ?

POLACY O GAZIE ŁUPKOWYM

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

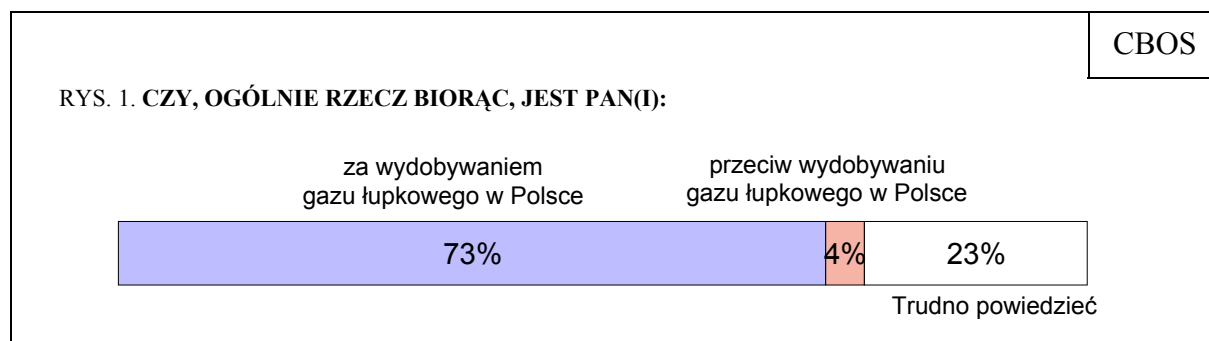
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Opinie na temat energetyki monitorujemy niemal od początku istnienia CBOS. Dotychczas badaliśmy przede wszystkim poziom społecznego poparcia dla budowy elektrowni atomowych oraz bardziej ogólne kwestie związane z bezpieczeństwem energetycznym i ekologią.

W ostatnich miesiącach coraz częściej słyszy się o gazie łupkowym – surowcu, którego wydobycie na szerszą skalę mogłoby, zdaniem wielu specjalistów, doprowadzić do zmian na rynku energetycznym. Wstępne szacunki pozwalają przypuszczać, że polskie złoża gazu łupkowego należą do największych w Europie. Brak doświadczeń w eksploatacji łupków rodzi wiele pytań, które są podłożem burzliwych dyskusji. Jak dotąd debata ta toczyła się głównie na szczeblu eksperckim. W jednym z ostatnich sondaży¹ zaprosiliśmy do niej naszych ankietowanych.

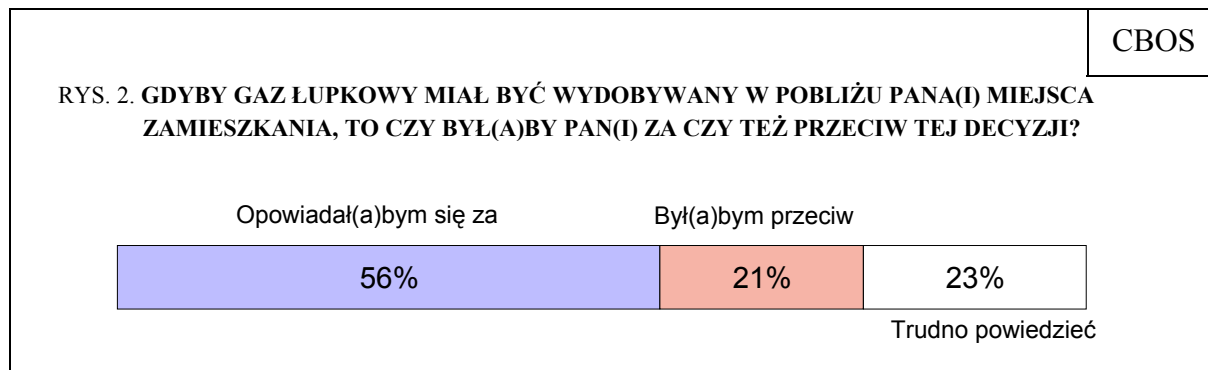
CZY WYDOBYWAĆ?

Niemal trzech na czterech badanych (73%) opowiada się za **wydobywaniem gazu łupkowego w Polsce**. Przeciwnego zdania jest 4% respondentów, a prawie jedna czwarta (23%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (255) przeprowadzono w dniach 18 – 24 sierpnia 2011 roku na liczącej 1051 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Mniejszy entuzjazm wzbudza wizja **eksploatacji złóż gazu niekonwencjonalnego w pobliżu miejsca zamieszkania**: poparcie dla takiego pomysłu wyraża niespełna trzy piąte ankietowanych (56%), podczas gdy jedna piąta (21%) ocenia go krytycznie.

Aprobacie rozwoju nowej gałęzi energetyki sprzyja zamieszkiwanie w większej miejscowości, lepsze położenie ekonomiczne oraz rzadziej deklarowany udział w praktykach religijnych. Poparcie dla wydobywania gazu łupkowego jest ponadto częstsze wśród osób z wykształceniem przynajmniej zasadniczym zawodowym, a także wśród mężczyzn. Co ważne, mniejszy odsetek zwolenników eksploatacji złóż gazu częściej wiąże się z brakiem zdania w tej kwestii niż z wyrażaniem dezaprobaty (zob. tabele aneksowe).

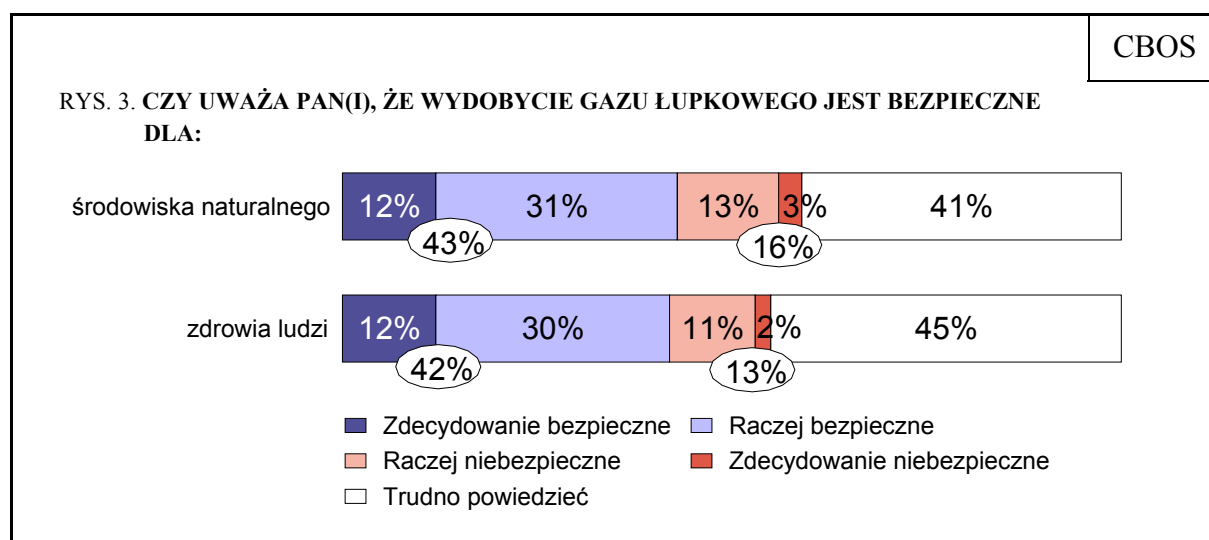
OCENY

Wśród badanych powszechne jest przekonanie, że wydobycie gazu łupkowego co najmniej częściowo uniezależniłoby nasz kraj od dostaw surowców z zagranicy, zwiększając tym samym bezpieczeństwo energetyczne Polski (80%). Dwie trzecie ankietowanych (67%) uważa też, iż cena gazu łupkowego nie przewyższyłaby kosztów ponoszonych przy zakupie surowców od dostawców zewnętrznych, a więc eksploatacja złóż łupków byłaby opłacalna.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, wydobycie gazu łupkowego w Polsce:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
	w procentach				
– zwiększyłyby bezpieczeństwo energetyczne Polski – co najmniej częściowo uniezależniłyby nasz kraj od dostaw surowców energetycznych, takich jak gaz ziemny z zagranicy	45	35	2	1	17
	80		3		
– byłyby opłacalne – cena gazu łupkowego wydobytego w Polsce nie przewyższyłaby kosztów ponoszonych przy zakupie surowców od dostawców zewnętrznych	30	37	4	2	27
	67		6		

Większe jest zróżnicowanie opinii na temat zagrożeń związanych z pozyskiwaniem niekonwencjonalnego gazu. Wiara w bezpieczeństwo wykorzystywanych w tym celu technologii, zarówno dla środowiska naturalnego, jak i zdrowia ludzi, wyrażana jest równie często jak brak zdania – na każdą z opinii wskazuje nieco ponad dwie piąte respondentów.

O MOTYWACJACH, CZYLI DLACZEGO „TAK”

Zestawienie opinii na temat eksploatacji złóż gazu łupkowego z ogólnym stosunkiem do wydobywania tego surowca w Polsce pozwala prześledzić motywacje badanych – określić, jakie czynniki najczęściej przesądzają o ich entuzjazmie, niezdecydowaniu bądź sceptycyzmie.

W gronie **zwolenników wydobywania gazu łupkowego** (73% ogółu – przyp. autorki) aprobatą takich planów niemal powszechnie współwystępuje z przekonaniem, iż pociągałoby

to za sobą korzyści o charakterze gospodarczym: prawie wszyscy badani w tej grupie (94%) sądzą, że eksploatacja łupków przyczyniłaby się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju, więcej niż cztery piąte (84%) podziela też pogląd, iż byłaby ona opłacalna. Choć badani ci częściej niż pozostali wierzą w bezpieczeństwo technologii pozyskiwania gazu – prawie trzy piąte (57%) uważa, że szczelinowanie jest bezpieczne dla środowiska, a ponad połowa (55%) jest zdania, że nie stanowi ono zagrożenia dla zdrowia ludzi – co trzeci z nich, mimo deklarowanego przyzwolenia na wydobycie gazu, nie ma co do tego pewności.

Osoby niepotrafiące zająć jednoznacznego stanowiska w sprawie rozwijania nowej gałęzi energetyki (23% ogółu – przyp. autorki) w większości mają trudności z dokonaniem oceny konsekwencji eksploatacji łupków. Do aprobaty wydobywania surowca wielu przedstawicieli tej grupy (40%) nie skłania przeświadczenie o tym, że przynajmniej częściowo uniezależniłoby ono Polskę od dostaw surowców energetycznych z zagranicy.

Tabela 2

		Odpowiedzi respondentów		
		opowiadających się za wydobywaniem gazu łupkowego w Polsce	przeciwnych wydobywaniu gazu łupkowego w Polsce	Niemających zdania na ten temat
		w procentach		
Czy, Pana(i) zdaniem, wydobycie gazu łupkowego w Polsce zwiększyłoby bezpieczeństwo energetyczne Polski?	Tak	94	48	40
	Nie	2	35	2
	Trudno powiedzieć	4	17	58
Czy, Pana(i) zdaniem, wydobycie gazu łupkowego w Polsce byłoby opłacalne ?	Tak	84	33	21
	Nie	2	45	5
	Trudno powiedzieć	4	22	74
Czy uważa Pan(i), że wydobycie gazu łupkowego jest bezpieczne dla środowiska naturalnego ?	Bezpieczne	57	13	5
	Niebezpieczne	12	72	15
	Trudno powiedzieć	31	15	80
Czy uważa Pan(i), że wydobycie gazu łupkowego jest bezpieczne dla zdrowia ludzi ?	Bezpieczne	55	10	4
	Niebezpieczne	9	75	15
	Trudno powiedzieć	36	15	81
Połączono odpowiedzi: „zdecydowanie tak” i „raczej tak”, „zdecydowanie bezpieczne” i „raczej bezpieczne”, „zdecydowanie nie” i „raczej nie” oraz „zdecydowanie niebezpieczne” i „raczej niebezpieczne”				

Przekonanie o uniezależnieniu energetycznym okazuje się też niewystarczającym argumentem dla nielicznych **respondentów sprzeciwiających się eksploatacji polskich złóż gazu łupkowego** (4% ogółu – przyp. autorki), z których niemal połowa (48%) uważa, że jego pozyskiwanie przyczyniłoby się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju. Co ważne, osoby te w zdecydowanej większości twierdzą, iż technologia wydobywania gazu łupkowego stanowi zagrożenie dla środowiska naturalnego (72%) oraz zdrowia ludzi (75%).

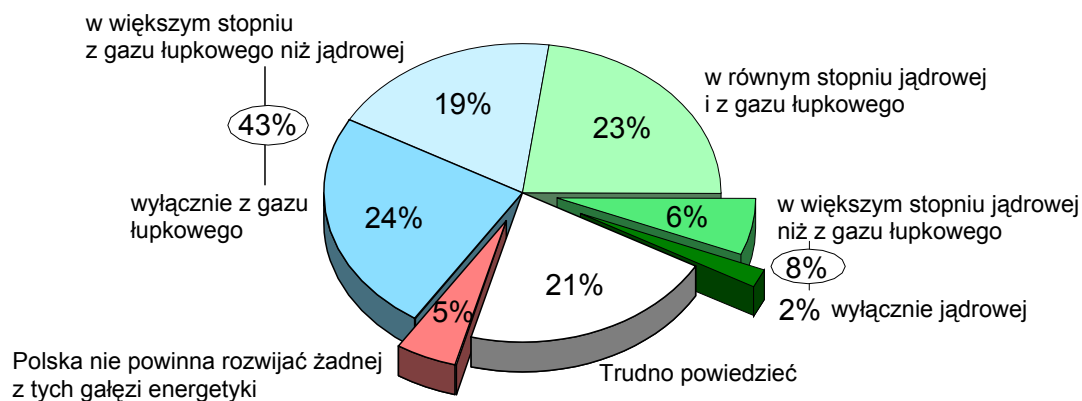
ŁUPKI KONTRA ATOM?

Spekulacje dotyczące polskich pokładów niekonwencjonalnego gazu zepchnęły w cień temat energetyki jądrowej. Mimo iż w kwestii atomu decyzje już zapadły (w 2020 roku ma w Polsce powstać pierwsza tego typu siłownia), wizja eksploatacji złóż gazu łupkowego może modyfikować społeczny stosunek do budowy elektrowni jądrowych, który był w dużym stopniu niechętny, zanim jeszcze o niekonwencjonalnym surowcu zrobiło się głośno². Aby sprawdzić, która z nowych gałęzi energetyki spotyka się z większą aprobatą, poprosiliśmy badanych, żeby wskazali na rozwój której z nich Polska powinna stawiać w sytuacji, gdyby eksploatacja rodzimych złóż łupków okazała się realna.

Deklaracje ankietowanych wskazują, iż na ogół nie postrzegają oni nowych źródeł energii w kategoriach rozwiązań wzajemnie konkurencyjnych: relatywnie niewielu (24%) opowiada się za wytwarzaniem energii tylko z gazu łupkowego, a nieliczni (2%) – wyłącznie jądrowej. Mimo to z uzyskanych odpowiedzi dość jednoznacznie wynika, że pomysł produkcji energii ze złóż niekonwencjonalnego gazu odbierany jest jako bardziej atrakcyjny i godny większej uwagi niż energetyka atomowa. Niespełna jedna czwarta badanych (23%) uważa, iż zainteresowanie rozwojem obu nowych gałęzi powinno być zbliżone, ponad dwie piąte (43%) wskazuje w tym względzie na prymat gazu łupkowego, podczas gdy tylko co dwunasty (8%) sądzi, że należy się skoncentrować przede wszystkim bądź wyłącznie na wytwarzaniu energii jądrowej. Warto też zauważyć, że – tak jak w przypadku innych poruszanych w badaniu kwestii – również na ten temat nie wszyscy respondenci mają wyrobione zdanie (21% wskazań „trudno powiedzieć”). Zdarzają się też tacy, którzy oba te źródła energii uważają za nieperspektywiczne (5%).

² Por. komunikat CBOS „Energetyka jądrowa w Polsce – za czy przeciw”, kwiecień 2011 (oprac. N. Hipsz).

RYS. 4. ROSNĄCE ZAPOTRZEBOWANIE NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ ZMUSZA POLSKĘ DO POSZUKIWANIA NOWYCH JEJ ŹRÓDEŁ. JEDNYM Z CORAZ CZĘŚCIEJ PROPONOWANYCH ROZWIĄZAŃ JEST BUDOWA ELEKTROWNI ATOMOWYCH. ZAŁOŻMY, ŻE EKSPLOATACJA POLSKICH ZŁOŻ GAZU ŁUPKOWEGO RÓWNIEŻ OKAŻE SIĘ REALNA. CZY W TEJ SYTUACJI POLSKA POWINNA STAWIAĆ NA ROZWÓJ ENERGII:

Prace nad wydobywaniem gazu łupkowego w Polsce nabierają tempa, budząc żywe reakcje elit politycznych i specjalistów. Ministerstwo Środowiska przyznało już ponad sto koncesji na poszukiwanie niekonwencjonalnego gazu. We wrześniu surowiec z łupków popłynął na Pomorzu. Zanim to jednak nastąpiło, o planach jego pozyskiwania wypowiedziała się reprezentatywna część całego społeczeństwa.

Wyniki badania pozwalają stwierdzić, iż mimo deficytu wiedzy o gazie łupkowym Polacy w wyraźnej większości opowiadają się za wykorzystywaniem polskich pokładów surowca, co więcej – przeważająca część ankietowanych deklaruje, że nie miałyby nic przeciwko eksploatacji złóż zlokalizowanych w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. Dość istotna wydaje się też inna kwestia – duża część respondentów uważa za słuszne przedkładanie rozwoju tej gałęzi energetyki nad mniej aprobowane plany atomowe.

O ile „łupkowi entuzjaści” raczej powszechnie nie dostrzegają w eksploatacji złóż zagrożeń dla środowiska naturalnego i zdrowia ludzi, o tyle nieliczni sceptycy

w zdecydowanej większości nie wierzą w bezpieczeństwo technologii wydobycia gazu. Fakt, iż optymizm tych pierwszych zasadza się obecnie przede wszystkim na przekonaniu, że pozyskiwanie gazu łupkowego będzie opłacalne i zagwarantuje Polsce większą niezależność energetyczną, a zarazem duże niedoinformowanie w zakresie bezpieczeństwa procesu technologicznego prowadzi do istotnego wniosku: stosunek Polaków do eksploatacji złóż dopiero się kształtuje, a obecny nastrój „łupkowej euforii” prawdopodobnie w niedługim czasie zostanie skonfrontowany z informacjami o charakterze eksperckim lub – czego nie można wykluczyć – pseudoeksperskim. To, która ze stron ów dyskurs zdominuje i jaka argumentacja okaże się bardziej wiarygodna, może być nie bez znaczenia dla oceny gospodarczych konsekwencji pozyskiwania surowca, z całą pewnością natomiast zaważy na opiniach na temat jego bezpieczeństwa, bardziej ugruntowując społeczny stosunek do eksploatacji złóż gazu łupkowego w Polsce.

Opracowała

Natalia HIPSZ

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i):			Liczba osób
		za wydobywaniem gazu łupkowego w Polsce	przeciw wydobywaniu gazu łupkowego w Polsce	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		73	4	23	1047
Płeć	Mężczyźni	85	4	10	496
	Kobiety	62	4	34	550
Wiek	18-24 lata	74	5	21	138
	25-34	74	3	22	204
	35-44	76	4	20	173
	45-54	74	6	20	146
	55-64	77	2	21	192
	65 lat i więcej	64	4	32	192
Miejsce zamieszkania	Wieś	69	5	26	393
	Miasto do 20 tys.	69	3	28	138
	20-100 tys.	74	4	22	198
	101-500 tys.	79	2	19	174
	501 tys. i więcej mieszk.	80	5	14	142
Wykształcenie	Podstawowe	64	5	32	245
	Zasadnicze zawodowe	77	8	15	246
	Średnie	77	2	22	362
	Wyższe	74	3	24	193
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	75	1	24	94
	Średni personel, technicy	81		19	45
	Pracownicy adm.-biurowi	65	4	31	63
	Pracownicy usług	70	5	25	62
	Robotnicy wykwalifikowani	80	3	17	123
	Robotnicy niewykwalifik.	78	10	12	54
	Rolnicy	79	4	17	58
	Pracujący na własny rach.	81	11	8	44
Bierni zawodowo	Renciści	67	4	29	83
	Emeryci	70	4	26	227
	Uczniowie i studenci	78	3	19	80
	Bezrobotni	67	8	25	63
	Gospodynie domowe i inni	63	2	34	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	75	2	23	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	71	5	24	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	78	5	17	252
	prywatnym gosp. rolnym	76	3	21	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	72	7	21	168
	501-750	70	6	23	139
	751-1000	76	1	24	137
	1001-1500	77	3	20	144
	Powyżej 1500 zł	80	4	16	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	71	4	25	178
	Średnie	72	4	24	466
	Dobre	76	4	20	402
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	67	3	30	53
	Raz w tygodniu	71	5	24	482
	1-2 razy w miesiącu	74	2	24	163
	Kilka razy w roku	76	4	21	227
	W ogóle nie uczestniczy	79	3	17	122
Poglądy polityczne	Lewica	77	3	20	146
	Centrum	75	2	22	347
	Prawica	80	5	15	339
	Trudno powiedzieć	56	6	38	215

Tabela 2

		Gdyby gaz łupkowy miał być wydobywany w pobliżu Pana(i) miejsca zamieszkania, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw tej decyzji?			Liczba osób
		Opowiadał(a)bym się za	Był(a)bym przeciw	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		56	21	23	1042
Płeć	Mężczyźni	68	17	14	496
	Kobiety	45	23	31	547
Wiek	18-24 lata	42	34	23	138
	25-34	57	21	22	203
	35-44	60	18	22	173
	45-54	62	16	23	144
	55-64	62	17	20	192
	65 lat i więcej	52	19	29	191
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	23	25	393
	Miasto do 20 tys.	56	18	26	137
	20-100 tys.	59	19	22	197
	101-500 tys.	63	18	19	173
	501 tys. i więcej mieszk.	57	22	21	142
Wykształcenie	Podstawowe	43	31	26	244
	Zasadnicze zawodowe	60	23	18	244
	Średnie	61	14	25	361
	Wyższe	60	17	24	193
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	18	22	94
	Średni personel, technicy	67	5	28	45
	Pracownicy adm.-biurowi	52	24	24	63
	Pracownicy usług	56	12	32	61
	Robotnicy wykwalifikowani	65	18	17	123
	Robotnicy niewykwalifik.	49	30	21	54
	Rolnicy	65	12	23	57
	Pracujący na własny rach.	76	16	9	43
Bierni zawodowo	Renciści	59	16	25	83
	Emeryci	54	20	26	226
	Uczniowie i studenci	45	33	22	80
	Bezrobotni	48	29	23	62
	Gospodynie domowe i inni	41	33	27	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	61	15	24	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	58	21	21	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	61	18	21	252
	prywatnym gosp. rolnym	59	19	21	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	31	21	167
	501-750	53	27	20	137
	751-1000	60	15	26	136
	1001-1500	64	12	24	144
	Powyżej 1500 zł	67	12	21	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	49	24	26	177
	Średnie	55	23	22	465
	Dobre	61	16	23	400
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	31	23	53
	Raz w tygodniu	55	20	25	478
	1-2 razy w miesiącu	53	22	24	163
	Kilka razy w roku	64	13	22	227
	W ogóle nie uczestniczy	55	27	18	121
Poglądy polityczne	Lewica	65	21	14	146
	Centrum	56	20	24	344
	Prawica	64	15	21	339
	Trudno powiedzieć	39	29	32	213